

Часто дошкільники ліпше розуміються на смартфонах, ніж дорослі. Однак усе, що вони там роблять, – це дивляться мультики та грають у ігри. Розказуємо дітям про можливості гаджетів і навчаємо використовувати їх не лише для розваги, а й для навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Єгоров А. Ю., Кузнецова Н., Петрова Є. Особливості особистості підлітків з Інтернет-залежністю. *Питання психічного здоров'я дітей та підлітків*. 2005. Т.5. № 2. С. 20-27.
2. Інтернет-залежність. *Вікіпедія* : вільна енциклопедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B5%D1%82-%D0%B7%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%B6%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C> (дата звернення: 03.02.2023).
3. Гавриш Н.В., Дяченко С.В., До проблеми формування основ комп'ютерної грамотності в дошкільному дитинстві. *Вісник Луганського національно-педагогічного університету імені Тараса Шевченка* : Педагогічні науки. 2005. № 4 (84). С. 44–47.

БЕЗПЕКА ДІТЕЙ У ЦИФРОВОМУ ПРОСТОРИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Ольга ЛУНГОЛ, Марина БАГАУТДІНОВА

Необмежений доступ до інтернет-ресурсів надає дітям і молоді широкі можливості отримання нової інформації, вивчення культури, спілкування з однодумцями незалежно від фізичного місцезнаходження, доступ до цифрових розваг, можливості розвитку, творчості, реалізації креативності тощо. Однак поряд з багатьма надзвичайними перевагами відкритого доступу до неосяжних ресурсів цифрового світу, з'являється багато небезпек. Інтернет і пов'язані з ним технології сприяють створенню та розповсюдженню неприйняттого для дітей контенту і надають зловмисникам значні нові можливості для встановлення контактів з дітьми в Інтернеті. У зв'язку із збільшенням небезпеки у віртуальному світі через кібератаки, пов'язані із воєнним станом на території нашої країни, за останній рік збільшився об'єм небезпечного контенту, що загрожує життю та здоров'ю молодого покоління. Зокрема, фахівці Міністерства освіти і науки України наголошують на впливі соціальних мереж в Інтернеті на дітей та розробляють рекомендації для проведення додаткових профілактичних заходів закладами освіти серед дітей та інформування батьків [1]. Актуальність проведення подібних заходів зумовлена збільшенням тривалості перебування дітей в Інтернеті, до того ж в переважній більшості випадків без контролю дорослих. Цьому ще сприяло введення дистанційного або змішаного навчання спочатку через глобальний вплив коронавірусної інфекції COVID-19, а далі – внаслідок повномасштабного вторгнення росії на територію України. Тому, важливо створювати умови, за яких у молодого покоління будуть формуватися навички безпечної поведінки в інтернет-просторі.

Існує низка потенційних небезпек в Інтернеті для дітей, але серед найактуальніших ризиків, з якими стикається більшість дітей ми виділяємо:

- кібербулінг – це будь-яка агресивна, погрозлива чи підла діяльність, яка здійснюється за допомогою електронного зв'язку (електронна пошта, публікації в соціальних мережах, текстові повідомлення тощо);

- онлайн-хижацтво – коли дорослі користувачі мережі спонукають дітей до сексуальної або інших видів подібної експлуатації. За матеріалами Internet Safety Guide for Kids [2] дівчата складають більшість (78%) дітей-жертв, тоді як більшість онлайн-хижаків – чоловіки (82%); до того ж 98% онлайн-хижаків ніколи не зустрічали своїх жертв у реальному житті;

- неприйнятний контент – вульгарна лексика, ворожі висловлювання, розповсюдження відверто насильницьких зображень та відеоматеріалів може мати шкідливий вплив на дитину. За статистикою Internet Safety Guide for Kids [2] понад 55 % підлітків (дітей віком 10–12 років) стикалися з насильницьким вмістом в Інтернеті, і майже 60 % стикалися зі словами чи зображеннями сексуального характеру.

Діти мають знати та розуміти їх права та обов'язки в цифровому середовищі; розуміти відповідальність за прийняття рішень у віртуальному середовищі, наприклад, через залучення школярів до електронної участі в опитуваннях, ухваленні рішень на рівні навчального закладу, проведення онлайн-опитувань серед дітей на рівні населеного пункту тощо; розуміти принципи безпечної роботи з апаратним забезпеченням задля збереження здоров'я під час роботи з цифровими пристроями; бути знайомими з кібербезпеками для дітей та механізмами захисту прав, а також способами отримати допомогу як онлайн, так і офлайн. Попередження потрапляння дітей в небезпечні ситуації в інтернет-середовищі та вчасне виявлення таких випадків сприятиме безпеці дітей у цифровому просторі, у тому числі в умовах воєнного стану.

Право дитини на безпеку та захист є базовим та має поширюватися на її життєдіяльність як в цифровому світі, так і в реальному житті. Не кожна дитина в Україні володіє достатнім рівнем знань щодо ризиків у цифровому середовищі та навичками безпечної поведінки в цифровому просторі [1]. Діти мають право здобувати знання та підтримку у використанні цифрового середовища. Надавати таку підтримку є спільною відповідальністю батьків, педагогічних працівників, суспільства загалом. Залучення батьків та зовнішніх фахівців до освітнього процесу, налагодження ефективних партнерських відносин між дітьми та дорослими сприятиме не лише ефективному досягненню результатів навчання, а й формуванню безпечного інтернет-середовища для дитини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безпека дітей у цифровому просторі – МОН надає рекомендації для педагогічних працівників та батьків. *Міністерство освіти і науки України* : вебсайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/bezpeka-ditej-u-cifrovomu-prostori-mon-nadaye-rekomendaciyi-dlya-pedagogichnih-pracivnikiv-ta-batkiv> (дата звернення: 20.01.2023).

2. Internet Safety Guide for Kids. *SafeWise* : website. URL: <https://www.safewise.com/resources/internet-safety-kids/> (дата звернення: 23.01.2023).